

ซ่อมรบเสือป่าที่ราชบุรี ยุทธวิธีป้องกันอริราชศัตรู

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงเครื่องเต็มยศนายพลเสื่อป่า

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีการจัดตั้งกิจการเสื่อป่าขึ้นในปี ๒๔๕๔ โดยทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้เจ้านายข้าราชการ พ่อค้า และสามัญชนมีโอกาสเข้ารับการฝึกหัดอบรมอย่างทหาร เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมไว้สำหรับป้องกันรักษาดินแดนไทยในโอกาสที่จำเป็น เพื่อให้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ตลอดจนส่งเสริมการสร้างสามัคคีให้เกิดในหมู่พลเรือน ตลอดระยะเวลาที่ทรงอยู่ในราชสมบัติ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินเมืองราชบุรีเกือบทุกปีเพื่อทำการซ้อมรบเสื่อป่าในท้องที่บ้านโป่ง เจ็ดเสมียนและโพธาราม ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการซ้อมรบเสื่อป่าขึ้นในหน้าแล้งของทุกปีเริ่มตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๕๔ เรื่อยมาจนถึงพ.ศ.๒๔๖๗ โดยทรงมีพระบรมราชาธิบายว่า

“...การสงครามโดยมากไม่ได้ทำกันในเมือง มักจะ
ทำกันในทุ่งหรือในป่าเป็นพื้น, ฉะนั้นเมื่อจัดการซ้อมรบจึงจำเป็น
ที่จะต้องไปฝึกซ้อมตามหัวเมือง, จึงจะได้รับผลอย่างเต็มที่...”

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงฉายร่วมกับเหล่าเสือป่า ในคราวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงซ้อมรบเสือป่า ณ ค่ายหลวงบ้านไร่ เมืองราชบุรี

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในการซ้อมรบที่บ้านไร่ ทรงเป็นผู้นำฝ่ายกองเสนาหลวง

การซ้อมรบเสือป่าแต่ละปีนั้น พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ใช้ท้องทุ่งที่จังหวัดนครปฐมและราชบุรีเป็นสถานที่ซ้อมรบ เนื่องจากยุทธศาสตร์การป้องกันพระราชอาณาเขตของกระทรวงกลาโหมนั้นกำหนดไว้ว่าหากมีอริราชศัตรูยกกำลังเข้ามา รุกรานพระนครดังเช่นเหตุการณ์ ร.ศ.๑๑๒ กองทหารที่กระจายกันอยู่ทั่วประเทศจะถูกระดมกำลังลงมาป้องกันกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการ เว้นแต่กองพลที่ ๔ มณฑลราชบุรี ซึ่งเป็นหน่วยขึ้นตรงเสนาธิการทหารบก ซึ่งเป็นหน่วยพิเศษมีหน้าที่ป้องกันอริราชศัตรูที่จะยกขึ้นมาจากคาบสมุทรลพบุรีซึ่งสยามมีข้อตกลงลับกับอังกฤษกำหนดให้เป็นเขตปลอดทหาร

ฉะนั้นการที่ทรงกำหนดให้เสือป่ากองเสนาหลวงรักษาพระองค์มาซ้อมรบในท้องทุ่งจังหวัดราชบุรีและนครปฐมซึ่งจะเป็นทางผ่านไปสู่พระราชวังสนามจันทร์ซึ่งจะทรงใช้เป็นทีมั่นสุดท้ายในการป้องกันพระราชอาณาจักร เพื่อให้เสือป่าในสังกัดกองเสนาหลวง ซึ่งมีพระราชประสงค์จะให้ป็นกองกำลังรักษาพื้นที่แทนทหารที่ถูกระดมไปต่อต้านศัตรูผู้รุกรานในแนวหน้า ให้เสือป่าได้คุ้นเคยกับสภาพภูมิประเทศ จึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้ออกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องกำหนดเขตบริเวณที่ทำการฝึกซ้อมยุทธวิธีทหารแลเสือป่า เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ เป็นพื้นที่ซ้อมรบใหญ่กินอาณาบริเวณพื้นที่จังหวัดราชบุรี ดังนี้

“จังหวัดราชบุรี ทิศเหนือ - ตั้งแต่บ้านคลองท่าผาตรงหลักหมายเลข ๑ ยืนขึ้นไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือผ่านหลังบ้านหนองปลาตอง ถึงหลักหมายเลข ๒ ตรงวัดธรรมกิจพุกษา (วัดบ้านยาง) ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ - ตั้งแต่หลักหมายเลข ๒ ตัดตรงไปทางทิศใต้ผ่านบ้านหนองปลาตอง บ้านบึงกระจับ บ้านหนองอ้อ บ้านหนองหญ้าปล้องหนองแพะ บ้านเลือก อ้อมตามแนวบ้านซ้อง บ้านตีบอน บ้านกำแพง บ้านท่ามะขาม บ้านโคกคราม ถึงบ้านสามเรือน ตามแนวหลักตั้งแต่หมายเลข ๒ ถึงหลักหมายเลข ๔๒ ทิศใต้ - ตั้งแต่หลักหมายเลข ๔๒ บ้านสามเรือนยืนตรงไปทางทิศตะวันตกถึงหลักหมายเลข ๔๓ ตำบลบ้านกล้วย ทิศตะวันตก - ตั้งแต่หลักหมายเลข ๔๓ บ้านกล้วย เลี้ยวบริมทางรถไฟด้านตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่านคลองยายคลั่ง บ้านเจ็ดเสมียน บ้านโพธาราม คลองตาคุด บ้านนครชุม ผ่านหน้าสถานีรถไฟบ้านโป่ง แลข้ามทางรถไฟตรงวัดดอนตูม ตั้งแต่หลักหมายเลข ๔๓ ถึงหลักหมายเลข ๖๐ หลังค่ายหลวงบ้านโป่ง ไปบรรจบหลักหมายเลข ๑ บ้านคลองท่าผา ซึ่งเป็นหลักต้นของทิศเหนือ”

ปี ๒๔๕๘ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีประกาศขอบใจราษฎรชาวมณฑลราชบุรีความว่า “...ในเวลาที่ได้เสด็จพระราชดำเนินประลองยุทธเสือป่าในเขตรมณฑลราชบุรีครั้งนี้ ได้ทรงสังเกตเห็นราษฎรตามตำบลต่างๆ ในแขวงเมืองราชบุรีที่อยู่ในระยะทางเสด็จฯ ได้แสดงความเอื้อเฟื้อต่อกองเสือป่าอย่างแข็งแรง มีการช่วยตักน้ำให้บ้าง ให้ฟางในเวลาที่ต้องการบ้าง บางคนถึงกับหาอาหารมาเลี้ยงโดยไม่ต้องกะเกณฑ์ ดังนี้ เป็นอันทำความเต็มอกเต็มใจแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ที่ทราบในพระราชประสงค์...สมควรแก่น้ำที่ของผู้เป็นไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินจะพึงประพฤติ...ขอให้ราษฎรเหล่านั้นจงมีความเจริญ...ด้วยความสุขทุกประการ...ทั้งนี้ให้อุปราชมณฑลภาคตะวันตก สมุหเทศาภิบาลมณฑลราชบุรี สมุหเทศาภิบาลมณฑลอื่นๆ อ่านประกาศกระแสพระบรมราชโองการนี้ให้แก่ราษฎรจงทั่วไปทุกๆ มณฑล...”

นักเรียนเสือป่าและทหารรักษาวังข้ามแม่น้ำที่บริเวณหน้าวัดขนอน เมื่อ ๒๗ มกราคม ๒๔๕๗

การสวนสนาม ณ พุ่งโพธารามเมื่อสิ้นสุดการซ้อมรบ

นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวยังได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ จัดซื้อที่ดินริมแม่น้ำแม่กลองในพื้นที่อำเภอบ้านโป่งจัดเป็นค่ายหลวงบ้านโป่ง ทั้งยังได้โปรดเกล้าฯ ให้ตัดถนนทรงพลเป็นเส้นทางลำเลียงพลระหว่างพระราชวังสนามจันทร์กับค่ายหลวงบ้านโป่ง และได้โปรดเกล้าฯ ให้ปลูกสร้างเรือนต้นเป็นพลับพลาที่ประทับภายในค่ายหลวงบ้านโป่ง และที่ค่ายหลวงบ้านโป่งแห่งนี้เอง เมื่อปี ๒๔๖๗ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานบรรดาศักดิ์ให้แก่ “นายกิมเลียง ว่างตาล” เป็น “หลวงสิทธิเทพการ” เนื่องจากเป็นผู้มีความดีความชอบ มีความสามารถสร้างค่ายในการซ่อมรบได้ทันเวลา ส่วนที่พักของเสื่อป่านั้นทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระวิจิตรสงคราม(สรวง ศรีเพ็ญ) ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี เป็นแม่กองปลูกสร้างเมื่อพ.ศ.๒๔๕๙

นายกิมเลียง ว่างตาล

พลับพลาที่ประทับเพื่อทอดพระเนตรการซ่อมรบเสื่อป่า

เมื่อเริ่มมีการซ้อมรบใหญ่ประจำปีในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๔๕๙ ทรงโปรดเกล้าฯ ให้พนักงานกรมวังปลูกเต็นท์ที่ประทับขึ้นในพื้นที่ว่างใกล้ที่ว่าการอำเภอโพธาราม สำหรับเป็นที่ประทับแรมในระหว่างที่ทรงอำนวยการซ้อมรบในทุ่งโพธารามขึ้นก่อน แล้วจึงได้โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งค่ายหลวงโพธารามขึ้นในบริเวณนั้นอีกแห่งหนึ่งในเวลาต่อมา ถัดมาในปี ๒๔๖๐ ก็ได้โปรดเกล้าฯ ให้จัดค่ายหลวงขึ้นในสนามซ้อมรบใหญ่อีก ๒ แห่ง คือ ที่บ้านคลองตากุด พลับพลาปลูกสร้างด้วยไม้ไผ่ ฝาไม้ไผ่ หลังคามุงจาก พื้นเป็นไม้สังคโปร์ ส่วนที่พักเสื่อป่าก็ปลูกสร้างด้วยไม้ไผ่กับอีกแห่งหนึ่งในบริเวณวัดเจ็ดเสมียน

หน่วยแพทย์ประจำการซ้อมรบเสื่อป่า และการขายตราไปรษณียากรบำรุงเสื่อป่า ณ ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขในที่ทำการซ้อมรบเสื่อป่า ค่ายหลวงบ้านไร่ เมืองราชบุรี

สิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเสด็จพระราชดำเนินเมืองราชบุรีเพื่อซ่อมรบเสือป่า และยังประโยชน์อย่างยิ่งต่อจังหวัดราชบุรีได้แก่ “ค่ายหลวงบ้านไร่” ที่เคยใช้เป็นที่ประลองยุทธเสือป่าเพื่อให้รู้จักยุทธวิธีการสงครามและ“ถนนทรงพล” ซึ่งตัดจากนครปฐมไปยังค่ายหลวงต่างๆ ในท้องที่อำเภอบ้านโป่ง ตำบลเจ็ดเสมียนและอำเภอโพธาราม นับเป็นการวางรากฐานการสร้างถนนสายสำคัญสู่ภาคใต้ของไทยในเวลาต่อมา

นางสาวปราจีน เครือจันทร์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ราชบุรี เรียบเรียง

เอกสารอ้างอิง

ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง “กำหนดเขตบริเวณที่ทำการช่อมยุทวิธีทหารแลเสือป่า”,ราชกิจจานุเบกษา ๓๕ (๒๘ เมษายน ๒๔๖๑), หน้า ๙๖ - ๙๘.

ประกาศทรงขอบใจราษฎรชาวมณฑลราชบุรี ,ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๒ (๑๒ มีนาคม ๒๔๕๖๘) หน้า ๓๐๓๒-๓๐๓๓.

นายกองเอก หม่อมเจ้า ชัชวาลิต เกษมสันต์. "ขอให้เหลียวดูเสือป่าบ้าง", ดุสิตสมิต เล่ม ๑ ฉบับพิเศษ สำหรับเป็นที่ระภาคในงานเฉลิมพระชนมพรรษา, หน้า ๓๖ - ๓๘.

พระยาสำเร็จภิมย์ อุดมราชภักดี (สรวง ศรีเพ็ญ), เล่าให้ลูกฟัง, กรุงเทพฯ:มติชน,๒๕๕๗.

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. ร.๖ บ. ๑๖.๔/๓ เรื่อง ช่อมรบสมาชิกกองเสือป่า (๒๗ มกราคม - ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๔).

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ,เฉลิมฟิล์มกระจก ฉลองมรดกความทรงจำแห่งโลก:สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ,๒๕๖๑.

สภาจังหวัดราชบุรี,พระบรมราชจักรีวงศ์กับเมืองราชบุรี,กรุงเทพฯ:อมรินทร์การพิมพ์,๒๕๒๕.

